

inak felhasználó-központúaknak, személyre szabhatónak kell lenniük, és be kell vonniuk a felhasználót a tartalom létrehozásába és terjesztésébe. Hozzá kell járulniuk az online közösségek fejlődéséhez, és egyesíteniük kell a régi és

új technológiákat.

(Koltay Tibor)

Lásd még 204

Könyvtárgépesítés, könyvtárépület

Könyvtárgépesítés általában

Lásd 175, 192, 194

Könyvtárépítés, -berendezés

Lásd 172

Számítógépes könyvtári rendszerek

08/216

RAKÚS, Milan – SIVÁK, Jaroslav – ŠPÁNIKOVÁ, Alena: Knižnično-informačný systém tretej generácie. Stav realizácie projektu k 31. 12. 2007 = Knižnica. 9.roč. 2008. 1.no. 11-18.p. Bibliogr. 6 tétel.

Res. angol nyelven

Harmadik generációs könyvtári információs rendszer. A projekt megvalósulásának helyzete 2007. 12. 31-én

Gépesítési terv; Könyvtári rendszer -országos; Nemzeti tájékoztatási rendszer

2007 a szlovák könyvtárügyben fontos dátum: elfogadták a könyvtárügy 2008-13 közötti stratégiai tervét és a szlovák digitalizálási stratégiát a nemzeti könyvtár közreműködésével. A harmadik generációs könyvtári-információs rendszer (KIS3G) projekt a szlovák könyvtárakban közös integrált könyvtári rendszer (Virtua) bevezetését jelenti. A projekt 2003 óta valósul meg az ameri-

kai rendszer beszerzésével, 2004-es installálásával és 2005-ös indításával. Az elmúlt 3 évben a nemzeti könyvtár irányításával számos könyvtár kapcsolódott be a programba. A Virtua bevezetése, a projekthez való csatlakozás menete az alábbi lépésekben valósult meg:

- tárgyalási fázis (a könyvtárak menedzsentje és a projektvezetők között),
- szerződéskötés (az alap csatlakozási szerződés keretszerű, a projekt honlapján elérhető),
- harmonogram (időterv) készítése (határidők, feladatok, felelősök),
- a projektvezetők felkeresik a könyvtárakat,
- képzés (MARC 21, tárgyi feltárás, katalógizálás, kölcsönzés, OPAC),
- szerződések függelékei – kiegészítő szerződések az alapszerződéshez,
- könyvtárankénti paraméterezés,
- export, konverzió és import a Virtua rendszerbe,
- hitelesítések, jogosultságok és bizonyítványok kiosztása,
- a csatlakozott könyvtárban a munka tényleges kezdete.

2007 végéig összesen 46 nagy vagy közepes szlovákiai könyvtárban zajlott le az implementáció, ennek eredményeként 11 könyvtárból (köztük a nemzeti, az akadémiai és a nagy egyetemi könyvtárakkal) a cikkek, monográfiák és időszaki kiadványok egyszerre kerültek a

rendszerbe. A Virtua beszerzési modulját jelenleg csak a nemzeti könyvtár alkalmazza.

A következő adatbázisok működnek a rendszerben:

- monográfiák és cikkek közös szlovák katalógusa,
- közös szlovák periodika-katalógus,
- beszercebányai tudományos könyvtári helyi katalógus,
- pozsonyi egyetemi könyvtári helyi katalógus,
- tanuló és tesztadatbázisok.

A Virtua rendszerében 2007 végén összességében az alábbi adatok szerepelnek:

- monográfiák: 1 320 000 bibliográfiai rekord és közel 2 millió példányrekord,
- periodika: 62 ezer bibliográfiai rekord és 44 ezer példányrekord,
- cikkek: 1 245 000 bibliográfiai rekord, a helyi katalógusokat nem számítva.

A cikkek és monográfiák közös katalógusa szabadon hozzáférhető a szlovák könyvtári portálról, irányítója a nemzeti könyvtár. A duplumszűrések automatizálása folyamatban van. Az időszaki kiadványok közös katalógusa is szabadon hozzáférhető, irányítója a pozsonyi egyetemi könyvtár, 350 könyvtár működik együtt az építésében. A beszercebányai tudományos könyvtár helyi adatbázisát integrálják a közös szlovák katalógusba.

A projekt (KIS3G – Szlovák Könyvtár) weboldalának látogatottsága ugrásszerűen emelkedett az elmúlt 2 évben: 2006-ban havi 20 ezer látogatóról 70 ezer fölé emelkedett, 2007-ben a 40-50 ezres átlagról 120 ezerhez közelített az év végére havonta.

A KIS3G projekt keretében tervezett 50 könyvtár integrálása a közös könyvtári rendszerbe várhatóan 2008-ban fejeződik be. A nemzeti könyvtár a kisebb és közepes könyvtárak számára a Virtua rendszerrel kompatibilis könyvtári rendszert (KIS MaSK) dolgozott ki, amelynek telepítése 150 szervezetben megtörtént.

Szlovákiában ezzel egységes integrált könyvtári rendszer biztosítja a használók számára a szolgáltatásokat.

(Prókai Margit)

Számítógép-szoftver

Lásd 195

Elektronikus könyvtár

08/217

HUTZLER, Evelinde: 10 Jahre Elektronische Zeitschriftenbibliothek. Kontinuität und Wandel einer kooperativen Dienstleistung = Bibliotheksdienst. 42. Jg. 2008. 2.no. 169-181.p.

10 éves az Elektronikusfolyóirat-könyvtár (EZB)

Együttműködés -nemzetközi; Elektronikus folyóirat; Elektronikus könyvtár; Szolgáltatások használata

A regensburgi egyetemi könyvtár 1997 októberében új kooperációs szolgáltatást indított, az Elektronikusfolyóirat-könyvtárat (Elektronische Zeitschriftenbibliothek = EZB). Kezdetben mindössze egyetlen partnerrel kooperált, tíz évre rá azonban már több mint négyszáz könyvtár számára szolgáltat teljes szövegű elektronikus tudományos folyóiratokat; emellett több szalon kapcsolódik más digitális szolgáltatókhoz a digitális szakirodalom-ellátás fontos szereplőjeként.

Rendkívül népszerű felhasználói körében, hiszen 2007-ben több mint 16 millió folyóiratcímét vettek igénybe; ezt a népszerűséget az állomány nagysága és minősége, valamint a felhasználóbarát prezentáció magyarázza. (Megjegyzendő, hogy az állami támogatás mindvégig folyamatos volt.)

A projekt indulásakor az online folyóiratok használatának előmozdítását tűzték ki célul,

elsősorban a tudományos kutatás területén kezdetben csupán néhány száz címmel, de arra számítva, hogy hamarosan gyors fejlődés várható ezen a területen is, és a kiadók elektronikus formában is publikálják majd folyóirataikat. Első partnerük a müncheni műszaki egyetem volt, amelynek aktív tevékenysége tette lehetővé, hogy már fél év múlva működött a szolgáltatás.

Jelenleg az EZB-ben közel 35 ezer folyóirat található, további 50 ezer címet pedig aggregátorok révén szolgáltatnak. Ezzel a legnagyobb tudományos folyóirat-adatbázisok közé tartozik. Magas a szabadon hozzáférhető folyóiratok száma is (34 776 címből 16 500). Ezt a fejlődést a partnerek aktív közreműködése tette lehetővé. Az állomány növekedésével párhuzamosan nőtt a részt vevő könyvtárak száma is: a 2000 májusában csatlakozó bécsi egyetemi könyvtár már a századik volt a sorban, 2007 végén pedig már tíz ország 434 könyvtára csatlakozott az EZB-hez.

A tanulmány ezután a fejlődés legfontosabb állomásait ismerteti: a nemzetközivé válás, a licenckelzés továbbfejlesztése (2007-től már az országos licenceké is), a többi digitális szolgáltatással való kapcsolatok kiépítése (könyvtári katalógusok, cikkadatbázisok), az EZB szakportálokba való integrálása, majd a jelenleg folyó fejlesztésekről számol be (közös szolgáltatás kialakítása a nemzeti folyóirat-adatbázissal és a folyóirat-kiadók „pay-per-view” kínálatának a központi kezelése).

(Murányi Lajos)

08/218

JASTRZĄB, Łukasz: Doświadczenia poznańskie w budowaniu biblioteki cyfrowej na przykładzie prac Biblioteki Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk = Przg.Bibl. 76.rocz. 2008. 1.no. 79-85.p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

Poznani tapasztalatok a digitális könyvtár építésében a Lengyel Tudományos Akadémia Kórnik Könyvtárában

Akadémiai könyvtár; Digitalizálás; Együtműködés -belföldi; Elektronikus könyvtár

Poznani tudósok, egyetemi tanárok és könyvtárosok többéves tapasztalattal rendelkeznek az elektronikus könyvtár elindítása és menedzselése terén. A Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa (WBC, Nagy-Lengyelországi Digitális Könyvtár) megalapítása óta figyelmet érdemel nem csupán oldalainak látogatottsága, hanem az egész világból érkező számos kérés, megjegyzés és kérdés miatt is, amelyek a digitalizált objektumokra vonatkoznak. A WBC időszaki kiadványok, könyvek, tankönyvek, kéziratok és ösnyomtatványok gazdag gyűjteményével rendelkezik. Az olvasók a világ bármely tájáról szabadon elérhetik a különböző intézmények által nyújtott forrásokat. A WBC vezetői: a Lengyel Tudományos Akadémia Kórnik Könyvtára, az Adam Mickiewicz Egyetemi Könyvtár és a Poznani Állami Levéltár. Bár a WBC fejlesztése különböző – például pénzügyi és jogi akadályokba – ütközik, a munkatársak lelkesedése és hozzáértése méltó helyre emeli Poznant és a régiót az elektronikus könyvtárak térképén.

(Autoref.)

Lásd még 155